

Prameny mlčí... naší vinou?

Perspektivy výzkumu seriálních pramenů v kontextu ochrany osobních údajů

Call for Papers

Rozvoj informační společnosti a nově nabytá svoboda přinesly v uplynulých desetiletích celé spektrum otázek spojených s úpravou protichůdných občanských práv – práva na svobodu bádání, práva na informace z činnosti institucí státu, práva občana na informační sebeurčení či ochranu osobnosti. Archivy, které primárně uchovávají dokumenty vzniklé z činnosti institucí státu, musí složitě posuzovat střety mezi oprávněnou ochranou soukromých a veřejných zájmů. Tento střet se navíc promítá do celého životního cyklu dokumentu a zvyšuje nároky na uchování informací u původců, jejich převzetí, zpracování a zpřístupňování veřejnosti. Navíc badatelská očekávání jsou více než rozdílná, od vědeckého výzkumu, přes občanskou kontrolu výkonu veřejné moci, po komercializaci strojově vytěžitelných dat v rámci opakovaného využití informací veřejného sektoru.

U dokumentů obsahujících osobní údaje, které vznikly již v demokratické společnosti po roce 1989, se však oproti dokumentům z období totalitních režimů zásadním způsobem znesnadňuje možnost zpřístupnit veřejnosti tyto informace. Jedním z principů, který se nyní v návaznosti na evropskou legislativu uplatňuje, je zásada minimalizace osobních údajů již při zpracování u původce. Řada dosud využívaných historických pramenů tak zmizí nebo nebude přístupná po celou délku života osoby, případně i déle (tzv. post-mortální ochrana).

Je možné tento trend změnit? Nepřichází český výzkum o unikátní zdroje pramenné základny? Může tato skutečnost znevýhodnit české vědce proti zahraničním kolegům? Není paušální likvidace takových dokumentů nebo registrů ke škodě pro historický nebo sociálně-vědní výzkum využívající kvantitativních metod – např. vývoje různých společenských skupin, vlivu prostředí na zdraví atd.? Je potřeba upravit zpřístupňování případných archiválií s osobními údaji (např. databáze) vzhledem k různému charakteru badatelů (veřejnost, vědecký výzkum, úřední badatelé atd.)?

Cílem workshopu je iniciovat diskusi nad aktuální praxí i možnostmi legislativních změn v oblasti ochrany osobních údajů u archiválií při přípravě nového archivního zákona (např. přenesení odpovědnosti na badatele, stanovení účelu nahlížení a využití informací s osobními údaji u původců a archivů, definice množin uživatelů s různými právy k nahlížení atd.).

Témata:

- 1) Ochrana osobních údajů v perspektivě (nejen) historického výzkumu – současné trendy, výzvy, zajímavé projekty, deanonymizace údajů spojováním různých pramenných celků, zkušenost se zpřístupňováním pramenů s osobními údaji u nás a ve světě
- 2) Demografické prameny v ohrožení – od roku 2011 jsou sčítací operáty předávány k trvalému uložení pouze v anonymizované podobě – možnosti badatelského/vědeckého využití, srovnání zahraniční praxe atd.
- 3) Zdravotnická dokumentace v ohrožení – současný návrh zákona o elektronizaci zdravotnictví předpokládá vynětí těchto pramenů z povinnosti uchovávání a výběru dle zákona č. 499/2004 Sb. Využívá odborná veřejnost těchto pramenů? Je současný výběr adekvátní nebo je nutné jej změnit? Nenabízí zahraniční srovnání inspiraci např. pro sledování zdraví a životních podmínek obyvatel v dlouhodobé perspektivě? Jak efektivně zpřístupňovat tyto prameny ve světle ochrany osobních údajů?

Rozsah příspěvku: předpokládají se příspěvky v délce 15-20 min. s kratší diskusí v rámci panelu. Návrh příspěvku v rozsahu max. 15 řádků se zasílá do **15. března 2020** na adresu pdp@nacr.cz.

Datum konání: 15. června 2020 od 9–12 a 13–15 hod.

Místo konání: on-line platforma ZOOM nebo MS Teams

Bližší informace vč. případné konzultace obsahu příspěvků poskytnou Mgr. Zbyšek Stodůlka (zbysek.stodulka@nacr.cz) a Mgr. Stanislav Bárta, Ph.D. (bartas@phil.muni.cz).